

Colònia Vidal o Cal Vidal

Puig-reig

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Cal Vidal, 08692-Puig-reig
Emplaçament: Colònia Vidal

Coordenades:

Latitud: 41.94448
Longitud: 1.88094
UTM Est (X): 407241
UTM Nord (Y): 4644217

Classificació

Número de fitxa: 08175 - 152
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Conjunt arquitectònic
Estil / època: Historicista Popular Contemporani
Segle: XX
Any: 1900-80
Estat de conservació: Regular
Protecció: Inexistent
Número inventari: si, IPA 3656
Generalitat i altres inventaris:
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: Ref. Cad.:08174A004000400000HD

Fitxes associades:

[Edifici dels bombers de Cal Prat](#)

[La Immaculada de Cal Vidal](#)

[Estació de Cal Vidal](#)

[Fundació Vidal](#)

[Teatre de Cal Vidal](#)

[Casal de la Dona de Cal Vidal](#)

Biblioteca Cal Vidal
Sant Josep de la Colònia Pons
Safareigs de Cal Vidal
Xemeneia de Cal Vidal
Resclosa i canal de Cal Vidal
Col·lecció Museu de la Colònia Vidal
Torre de Cal Casas

Autoria de la fitxa Rosa Serra Rotés i Jordi Piñero

Data de registre de la dj., 03/03/2011 - 01:00

fitxa:

Descripció

L'evolució de la colònia es perllongà durant mig segle, gairebé cinquanta anys en què es van anar construint habitatges i serveis, configurant un interessant i ben planificat urbanisme del recinte. Un factor decisiu fou la disponibilitat d'espai suficient que permetés una estructuració ordenada i racional de tots els ambients. El resultat és un nucli urbà a on es conjuguen diferents tipologies i morfologies arquitectòniques realitzades en etapes diferents. Així, amb la culminació de tot el procés va fixar-se la separació dels diferents espais de la colònia: l'espai productiu, situat al nivell del riu, i l'espai simbòlic de residència, localitzat allà mateix però a un nivell superior i l'extensa colònia obrera, allunyada dels anteriors.

Tanmateix l'urbanisme de la colònia quedava vertebrat pels diferents eixos que intercomunicaven els habitatges amb els serveis, alhora que els separaven de l'espai fabril i l'espai simbòlic de residència. El resultat fou un urbanisme organitzat i dotat de suficients equipaments per restar aïllats de l'exterior de la colònia. Al 1960, quan la colònia ja havia estat construïda en la seva totalitat constava d'uns 800 habitants. La crisi de la indústria tèxtil però, va anar extingint l'activitat industrial de can Vidal i paral·lelament la seva població. Finalment l'any 1980 la colònia es va veure obligada a tancar les seves portes. Malgrat totes aquestes pèrdues tant demogràfiques com laborals la família Vidal i la Fundació Vidal va mantenir íntegra la propietat de la colònia i del recinte fabril. Aquesta unió íntegra de la propietat de la colònia va permetre la creació del Museu de la Colònia Vidal, fundat al 1995, amb l'objectiu de conservar i difondre el ric patrimoni de què es disposa.

Observacions:

El responsable de la promoció i construcció de la majoria dels equipaments socials i culturals per als obrers fou Vicenç Vidal i Casacuberta, enginyer industrial i propietari de la colònia. Gràcies a la seva activa participació en les obres de la colònia, entre 1930 i 1936 i després de la Guerra Civil, la colònia es va completar amb els seus edificis més emblemàtics.

L'escriptora Sílvia Alcàntara (Puig-reig 1946) que va viure a la colònia Vidal ha commemorat els seus records en la novel·la "Olor de Colònia".

L'any 2007 l'empresa HINES va adquirir la totalitat de la colònia Vidal amb l'objectiu d'iniciar un procés de rehabilitació i construcció de nous habitatges en una operació que de moment no s'ha concretat però que ha generat una modificació del Pla General d'Ordenació Urbana de Cal Vidal i un estudi històric i arquitectònic per a la seva protecció.

La Colònia de Cal Vidal està regulada pel "Pla director urbanístic de les colònies industrials del Llobregat"; els plans directores urbanístics són un instrument de planejament urbanístic general definit a l'article 56 del Text Refós de la Llei d'urbanisme, aprovat pel Decret legislatiu 1/2005 de 26 de juliol. Els Plans directores urbanístics estableixen directrius, normes i recomanacions per l'ordenació urbanística del territori. Els plans estableixen determinacions que han de ser respectades per les actuacions de desenvolupament territorial, especialment pel planejament urbanístic general municipal, relatives al tractament del sòl no urbanitzable i protecció del patrimoni territorial, a les infraestructures

de mobilitat i a l'ordenació dels assentaments i activitats econòmiques. Comprèn els municipis d'Avià, Balsareny, Berga, Casserres, Gaià, Gironella, Navàs, Olvan i Puig-reig. (EDICTE de 27 de juliol de 2007, sobre una resolució del conseller de Política Territorial i Obres Públiques referent a diversos municipis de les comarques del Bages i del Berguedà. (DOGC núm. 4940 publicat el 03/08/2007).

Història

Les obres de la colònia s'iniciaren el 1896 amb la construcció de la resclosa, el canal i la fàbrica, iniciades al 1896, van construir-se els primers edificis de la colònia obrera, estructurats al voltant mateix de la fàbrica. Aquest primer nucli estava format per habitatges obrers, un petit oratori a tocar de la fàbrica, el primer convent de monges dominicanes, l'escola de noies i les cases del propietari i el director. També disposava de botiga, forn de pa i menjador pels treballadors. D'aquest nucli inicial, la colònia creix i es configura la separació entre la colònia obrera, l'espai fabril i la residència dels amos. L'incipient àrea d'habitatges constava de tres fileres de vivendes, dues de les quals van formar el carrer de Sant Ignasi, patró del fundador de la colònia. En aquest carrer es van ubicar l'escola de nois, el cafè vell, la barberia, el telèfon públic, la carnisseria i la fonda i per sota d'aquesta renglera de cases els horts, essencials per la subsistència i alimentació de les famílies de la colònia. Es van construir-se també els safareigs i al final del mateix carrer de Sant Ignasi, el primer teatre de la colònia. Paral·lel a aquest carrer es va construir una filera d'habitatges unifamiliars que gaudien de planta i pis, que van ser reservats per als encarregats de la fàbrica. El 1910, tot aquest nou sector ja estava enllestit per allotjar les dues-centes persones.

Entre els anys 1910 i 1930 la colònia creix amb dos nous edificis destinats a vivendes que formen la plaça de la Puríssima, i el carrer de Sant Vicenç, que es convertí en l'entrada de la colònia des de la carretera de Manresa (C-1411). El 1928 s'inaugura una sucursal de la Caixa d'Estalvis de Manresa, a uns baixos de la plaça de la Puríssima, i també el Casal de la Dona, al carrer de Sant Josep, a on van ser traslladades les monges dominicanes des de l'antic convent, que havia estat enderrocat amb l'ampliació de la fàbrica. També es van portar al nou edifici l'escola de noies, l'escola bressol pels fills de les treballadores, la residència per les noies que vivien, treballaven i estudiaven a la colònia, la sala d'actes i una capella. Justament al costat s'hi van instal·lar l'economat de la colònia, el forn, l'estanc i l'escorxador.

La morfologia final de la colònia es definiria durant els anys 1940 i 1947, quan fou construïda la nova església a la plaça de la Puríssima, convertint-se aquesta en l'espai central del conjunt. D'estil neoromànic, l'església fou consagrada el 1942, i també l'edifici de la Fundació Vidal, destinat a allotjar l'escola de nois, la biblioteca, el cafè, el casino i un centre esportiu. Al costat es va construir també un nou teatre, que alhora també complia les funcions de cinema. Tots dos edificis van ser dissenyats per l'arquitecte Alexandre Mª Tintoré Oller.

Bibliografia

VV.AA. Cal Vidal, una colònia museu, a L'EROL núm.39, Berga 1992.

Lluís M. VIDAL: L'assentament de les colònies. Cal Vidal, a L'EROL núm.39, Berga 1992

Josep CAMPRUBI: Cal Vidal: Una colònia, una fàbrica, un poble, a L'EROL núm.39, Berga 1992.

R.SERRA: La colònia Vidal, Parc Fluvial de les Colònies del Llobregat, s/d.

PEREZ LOPEZ ADVOCATS ASSOCIATS, S.L. Modificació puntual del pla general ordenació urbana sector de la Colònia Vidal. Puig-reig (Berguedà). TEA DIFUSIÓ CULTURAL, S.L. X. ANNEX– Estudi històric i arquitectònic, 2009.

R.SERRA: Les colònies textils a Catalunya, Angle Editorial 2000.

R.SERRA: La Colònia Vidal, a "Quaderns de Didàctica i difusió del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya", Terrassa 1995, 2a edició 2003

CLUA, J. Legislació i assentaments fabrils: Les colònies industrials a Catalunya. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona. Maig, 1994.

COMELLAS, J. «Retorn al passat» dins Presència del 20 al 26 de setembre del 2002.

DDAA. El Llobregat, nervi de Catalunya. Angle Editorial, Centre d'Estudis del Bages i Àmbit de Recerques del Berguedà. Manresa, 1997.

DDAA. Model de desenvolupament per a les colònies del Llobregat. Fundació Caixa Manresa, Angle Editorial. Manresa, 2000.

VV.AA. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

CABANA, Francesc (2006): La saga dels cotoners catalans, Barna, Ed. Proa

VV.AA. (2010). Colònies Industrials, Catàleg de l'Exposició Colònies Industrials, Museu d'Història de Catalunya/ Col·legi de Periodistes de Catalunya, Barcelona

TEIXIDOR, E. I SERRA, R. (2010). Vida de colònia. Les colònies tèxtils a Catalunya, Angle Ed.

